

Dijana Arbanas • Gordana Podobnik • Silvana Šebalj-Mačkić • Vesna Trope

MOJA PRIRODA I MOJE DRUŠTVO

radni udžbenik Prirode i društva
za 3. razred osnovne škole

prvo izdanje
Zagreb, 2020.

Veliki moji trećaši!
Siguran sam da u trećem razredu
možete i bez mene. Ja ću se odmarati
u hladovini, a povremeno iz prikrajka pratiti kako vi
istražujete svoj zavičaj: njegovo podneblje, prirodna
obilježja, gospodarstvo, kulturnu baštinu i još
mnogo toga. Svaki vaš uspjeh popratit ću
pljeskom, a na kraju nastavne godine
zajedno ćemo se veseliti zbog
znanja koje ste stekli.

Organiziranost prirode

dupini

zaleđene grane

polje pšenice

jelen i košuta

Nakon cjeline moći ćeš:

- izdvojiti osobine živih bića
- prepoznati biljke i životinje u zavičaju
- objasniti ulogu dijelova biljke
- otkriti svojstva vode
- mjeriti temperaturu vode termometrom
- razlikovati stanja vode
- povezati svojstva i stanja vode sa situacijama u svakodnevnom životu
- opisati karakteristike podneblja u kojem živiš.

► Napiši što ti je na fotografijama nepoznato.

Na kraju cjeline vrati se na ovo stranicu.

Utvrđi ima li i nadalje nepoznanica.

Osobine živih bića

Živa su bića biljke, životinje i ljudi.

Osnovna obilježja živih bića navedena su u tablici.

► Napiši + uz onu tvrdnju u tablici s kojom se slažeš.

SVOJSTVA	BILJKE		ŽIVOTINJE			ČOVJEK
						
diše						
raste						
razvija se						
umire						
kreće se						
hrani se						
razmnožava se						

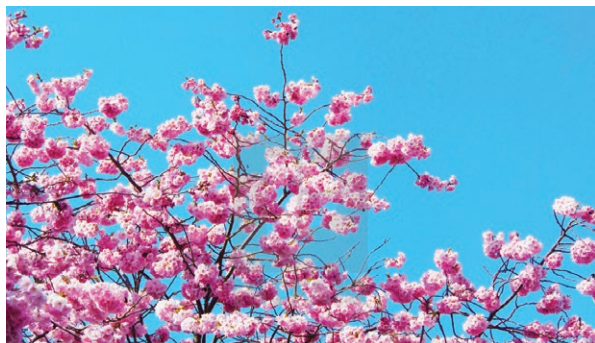
1.

Odaberi jednu osobinu živih bića.
Poveži je s biljkom, životinjom i čovjekom.

2.

Promotri fotografije.
Koju osobinu živih bića na njima opažaš?

3.

Objasni kako na prethodnim fotografijama prepoznaješ razvoj živih bića.

4.

Opiši jednu promjenu na sebi u odnosu na svoj izgled u vrtiću.

5.

Raspravite o osobinama živih bića. Odredi sličnosti i razlike.

SLIČNOSTI

RAZLIKE

SLIČNOSTI

RAZLIKE

Biljke u zavičaju

Biljke rastu posvuda oko nas. Mogu se vidjeti ispred kuće, u vrtu, na oranici, u šumi, uz vode, u vodama i drugdje. Neke biljke služe za ukras, neke biljke ljudi uzgajaju za hranu.

Razlikujemo voće, povrće, žitarice, samonikle biljke, ljekovite biljke.

Ljekovite biljke služe za izradu biljnih sirupa i krema. Osušene se rabe za čaj.

Ljekovite biljke		
		
kamilica	metvica	kadulja

Industrijske se biljke prerađuju. Tako se od korijena šećerne repe dobije šećer, a od uljane repice ulje.

Samoniklo bilje raste na livadama i travnjacima. Nitko ga ne sije niti sadi.

Industrijske biljke	Livada	
		
suncokret	lavanda	samoniklo bilje

Pojedine su samonikle biljke otrovne, pa treba biti vrlo oprezan prilikom branja i uporabe.

Jesenski mrazovac vrlo je otrovna biljka koja je u isto vrijeme i ljekovita. Slična je šafranu. U proljeće nikne stabljika. Cvjetovi se pojave ujesen. Između prizemnih listova nalaze se tobočiči s otrovnim sjemenkama.

1.

Zašto ljudi uzgajaju biljke?

2.

Izdvoji neke skupine biljaka.

3.

Koju bi voćku posadila/posadio u svojem voćnjaku?
Zašto?

4.

Jesi li kada pila/pio biljni sirup? Zbog čega?
Raspitaj se koja je biljka bila najviše zastupljena u sirupu.

5.

Precrtaj uljeza među navedenim biljkama.

tratinčica

suncokret

maslačak

trava

6.

Izdvoji razlog zbog kojeg si precrtala/precrtao biljku u prethodnom zadatku. Dopuni rečenicu.

Precrtana biljka spada u skupinu _____ biljaka.

Ostale biljke spadaju u skupinu _____ biljaka.

7.

U tablici su tvrdnje o biljkama.

Upiši DA ako se s tvrdnjom slažeš, a NE ako se ne slažeš.

Napiši ? ako ti je tvrdnja nejasna.

Razgovarajte o tvrdnjama koje su bile nejasne.

U proljeće cvjetaju voćke, cvijet otpadne, a ujesen dozrije plod.	
Čovjek sije sjeme. Biljka naraste iz sjemenke i dozrije.	
Biljka samo raste i raste. Raste i ne prestaje rasti.	

8.

Objasni svoje odluke u prethodnom zadatku.

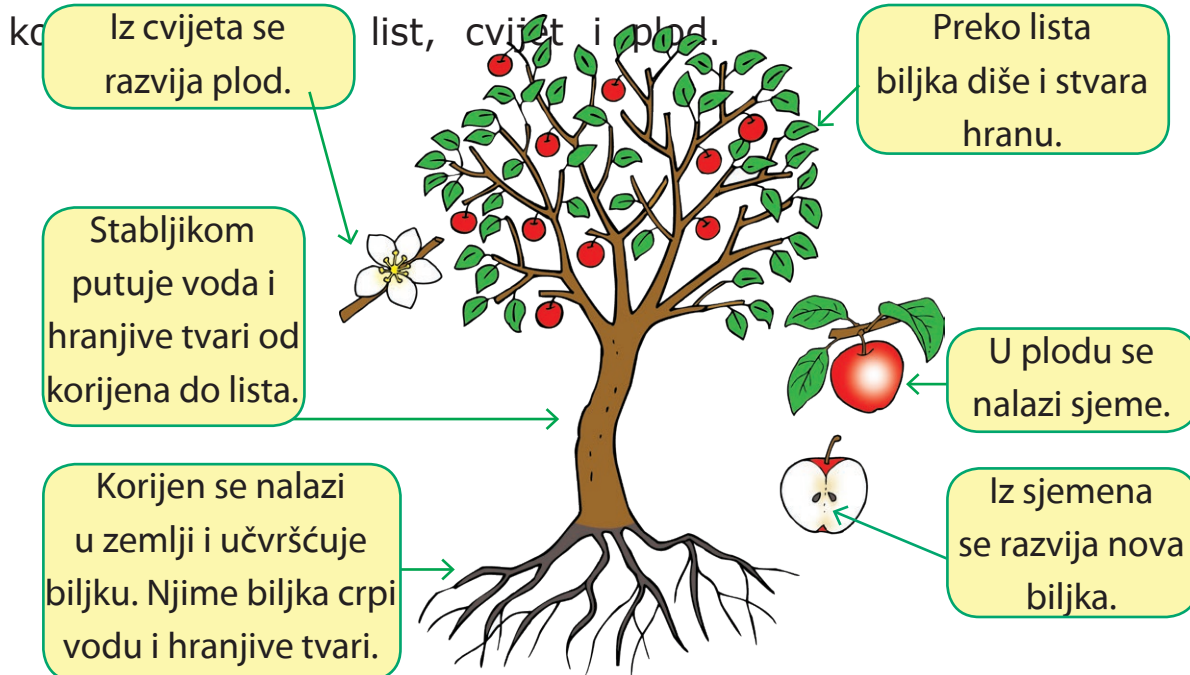

Osnovni dijelovi biljke

Na ilustraciji je stablo jabuke. Osnovni su dijelovi biljke:

Razlikujemo **drvenaste** i **zeljaste** biljke.

Stabljika drvenastih biljaka čvrsta je i visoka. Sastoji se od debla i grana na kojima je lišće. Grane čine krošnju. (Ilustracija gore.)

Zeljaste biljke imaju mekanu stabljiku, uglavnom zelene boje.

8.

Posadi biljku. Prati njezin rast.

Drvenaste biljke mogu biti **listopadne** i **zimzelene**.

hrast – listopadno drvo

smreka – zimzeleno drvo

Listopadno stablo u jesen odbacuje lišće. Tako se štiti od nedostatka vode. Grane bez lišća snijeg će teže slomiti.

List crnogoričnog stabla ima oblik iglice. To osigurava vodu i kada je vruće i sušno. Zbog svoje građe iglice smreke zimi ne trebaju mnogo vode. Snijeg lako sklizne s grana.

1.

Koje dijelove biljke prepoznaješ na ilustracijama?
Označi znakom ✓.

DIJELOVI BILJKE			
korijen			
stabljika			
list			
cvijet			
plod			